

Forventningsatferd- en metode for å studere positive emosjonelle tilstander hos dyr

RANDI OPPERMANN MOE¹, JANICKE NORDGREEN², ANDREW M. JANCZAK¹, ADROALDO J. ZANELLA¹ OG MORTEN BAKKEN³

¹Institutt for produksjonsdyrmedisin, NVH, ²Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi, NVH, ³Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap, UMB

Et godt dyreliv handler ikke bare om det enkelte dyrs vern mot smerte, lidelse, sykdom og stress, men også om at det har mulighet til å oppleve positive emosjoner som forventning, tilfredshet og glede. Dette er i tråd med ny norsk dyrevernlovgivning, der det understrekes at det skal tas hensyn til dyrs fysiske og mentale behov ut fra deres egenart og evne til å ha positive og negative opplevelser. Det er balansen mellom positive og negative opplevelser som er bestemmende for velferdssituasjonen. Utfordringen er å utvikle objektive, faglige kriterier og indikatorer for positive emosjonelle tilstander hos dyr.

Positive emosjoner hos dyr er forøvrig et viktig tema også i EU. En forskergruppe finansiert av EU-kommisjonen har i en oversiktsartikkel redegjort for dagens kunnskap om bakgrunnen for at man kan anta at dyr faktisk evner å oppleve positive emosjoner, hvordan uttrykk for positive emosjoner kan måles objektivt, og hvordan en kan tenke seg at denne kunnskapen kan omsettes til praktiske metoder for å måle dyrevelferd og bedre dyrs livskvalitet (Boissy et al., 2007). Her foreslås flere mulige innfallsvinkler til å studere positive emosjoner hos dyr. Hvordan dyr uttrykker positiv forventning gjennom atferdsendringer, reagerer på oppnåelse av et verdsatt gode, og viser tegn på tilfredshet etter at et gode er oppnådd har blitt foreslått som en nyttig teoretisk plattform for framtidige eksperimentelle studier.

Studier av forventningsatferd, og fysiologiske og nevrofysiologiske endringer knyttet til positiv forventning er således en mulig nøkkel til å ”lese” dyrs følelser. I prosjektet ”Positive emotions in laying hens: Behaviour, emotional expressions, stress and measures of brain function in relation to anticipation of positive or negative rewards”, er målet å utvikle indikatorer for positive emosjonelle tilstander hos verpehøns, basert på studier av forventningsatferd. Resultatene fra prosjektet er et viktig første skritt i arbeidet med å utvikle positivindikatorer for dyrevelferd, og danner basis for utvikling av registreringssystemer og sertifiseringssystemer for god dyrevelferd i fjørfenæringa.

I prosjektet har vi utviklet en automatisert datastyrt metode for å indukere positiv forventning hos verpehøner gjennom betinget læring. Høner læres opp til å assosiere et lyssignal med en belønning (melorm). I innlæringsperioden økes gradvis tiden mellom signal og belønning. I intervallet mellom signal og belønner; dvs. forventningsperioden, kan man studere spesifikke atferdendringer hos hønene. Datastyrt induksjon av forventningsatferd hos uforstyrrede høner som er oppstallet i sitt hjemmemiljø er et nyttig verktøy for å studere positive emosjoner og læring hos høner under standardiserte forhold. Prosjektet er finansiert av Norges forskningsråd, Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter, Forskningsmidler over jordbruksavtalen og Animalia (Omsetningsrådet via Fondet for egg).

Referanser

Boissy A, Manteuffel G, Bak Jensen M, Moe RO, Spruijt B, Keeling L, Winckler C, Forkman B, Dimitrov I, Langbein J, Bakken M, Veissier I, Aubert A. 2007. Assessment of positive emotions in animals to improve their welfare. *Physiology & Behaviour* 92: 375-397